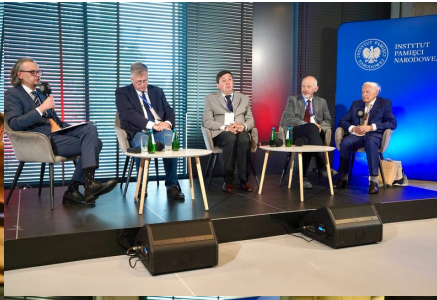

Instytut Pamięci Narodowej - Szczecin

<https://szczecin.ipn.gov.pl/pl9/aktualnosci/242959,Miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Przewrot-majowy-1926-r-Szczecin-28-29-maja-20.html>
29.05.2026, 20:01

Międzynarodowa konferencja naukowa „Przewrót majowy 1926 r.” – Szczecin, 28-29 maja 2026

Kilkudziesięciu naukowców z Polski i krajów europejskich bierze udział w rozpoczętej dziś w Szczecinie międzynarodowej konferencji naukowej „Przewrót majowy 1926 roku”. Konferencję zorganizował Oddział Instytutu Pamięi Narodowej w Szczecinie wraz z Instytutem Historycznym Uniwersytetu Szczecińskiego.

26.05.2026

Otwarcie obrad odbyło się w czwartek przed południem w Przystanku Historia w Szczecinie.

List do uczestników i organizatorów spotkania wystosował zastępca prezesa Instytutu Pamięi

Narodowej dr hab. Karol Polejowski, a odczytał go dyrektor Oddziału IPN w Szczecinie Krzysztof Męciński.

Wydarzenia, które miały miejsce na ulicach Warszawy sto lat temu, stanowią jeden z kluczy do zrozumienia historii Polski w XX wieku. Obserwując tegoroczną, żywą dyskusję publiczną na ten temat przekonuję się do tezy, iż w stronach sporu politycznego sprzed wieku dostrzec można dwie różne polskie tradycje polityczne, których spadkobiercy także i dzisiaj toczą zażarte dyskusje. (...) Wydarzenie to pozostaje jednym z najbardziej kontrowersyjnych i jednocześnie znaczących momentów naszej współczesnej historii, dzieląc Polaków na tych, którzy widzieli w nim konieczną „sanację” państwa, oraz tych, dla których było ono brutalnym uderzeniem w sens demokracji i praworządności

- podkreślił dr hab. Karol Polejowski, dziękując za zorganizowanie konferencji.

Zapowiadając pierwszy panel dyskusyjny, dr Artur Kubaj, naczelnik Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Szczecinie powiedział

Prezentują oni swoje badania na temat wydarzeń, do których doszło sto lat temu, bo ta konferencja jest podsumowaniem dorobku naukowego na temat przewrotu majowego. (...) Oprócz opisanie przebiegu, konsekwencji i przyczyn, które doprowadziły do przewrotu majowego, przyglądamy się także temu, jak jest on postrzegany przez społeczeństwo, także jego młodszą część. Bo ile starsze osoby mają świadomość tego, że ten przewrót nastąpił i Józef Piłsudski przejął władzę, to obawiam się o to wśród młodego pokolenia.

W pierwszej dyskusji wzięli udział prof. Janusz Faryś, prof. Mariusz Wołos, prof. Marek Kornet i prof. Krzysztof Kawalec. Moderatorem dyskusji był prof. Tomasz Sikorski z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Szczecinie.

Prelegenci skupili się na kilku tematach, takich jak przyczyny przewrotu majowego, czy był on próbą ratowania demokracji, czy jej demontażu. Próbowali też odpowiedzieć na pytanie: czy przewrót majowy był dziejową koniecznością?

To był przede wszystkim bunt żołnierzy, tych którzy poszli za Józefem Piłsudskim. To oni byli tym spiritus movens przewrotu majowego. (...) To za żołnierzami poszli dopiero kolejarze, robotnicy i warszawska ulica.

- stwierdził prof. Mariusz Wołos. -

Była to demonstracja, która przerodziła się w przewrót. (...) Miała ona wprowadzić Piłsudskiego do rządu, ale jako, że nie udało się to za pomocą konsensusu, zaczęła się przewrót

- powiedział prof. Janusz Faryś. -

Poniżej dostępna jest relacja z otwarcia konferencji oraz cała dyskusja.

Dalsza część obrad trwa w salach Uniwersytetu Szczecińskiego, gdzie odbywają się panele naukowe. Zaproponowane przez organizatorów obszary tematyczne spotkania mają sprawić, że konferencja stanie się dobrą okazją do nieskrępowanej wymiany myśli i ocen. Jej pokłosiem będą publikacje naukowe. Zawarte w nich artykuły uporządkują dotychczasowy stan badań, a z drugiej strony będą zawierać nowe, oryginalne tropy i ustalenia naukowe.

O godzinie 14.00 relacjonowane były obrady w ramach panelu IV, podczas którego można było wysłuchać wystąpień dotyczących międzynarodowych reakcji na przewrót majowy.

29 maja to drugi i ostatni dzień konferencji.

Obradom towarzyszy nowa wystawa Instytutu Pamięci Narodowej „Bratobójcza walka. Zamach Majowy 1926”. Jej autorzy starają się nie tylko przedstawić fakty historyczne, lecz także skłonić odbiorców do refleksji nad ceną politycznych konfliktów i konsekwencjami użycia siły w sporach o władzę. Dzięki archiwalnym fotografiom, dokumentom oraz komentarzom historycznym zwiedzający mogą lepiej zrozumieć atmosferę tamtych dni i dramat wyborów, przed jakimi stanęli zarówno politycy, jak i zwykli obywatele. Ekspozycja ta będzie obecna w holu głównym Wydziału Humanistycznego US do końca roku akademickiego, aby mogli się z nią zapoznać studenci.

Tylko dziś jeszcze obok wystawy czynne jest stoisko naszej Księgarni IPN. Książki historyczne Wydawnictwa IPN dostępne są w specjalnych, promocyjnych cenach

W bieżącym roku obchodzimy okrągłą - setną rocznicę wydarzeń z maja 1926 r. Minęło wiele lat, a wydaje się, że zamach majowy dokonany przez Marszałka Józef Piłsudskiego wciąż budzi wiele emocji. Mijający czas nie zdołał ich przygasić. O interesujących nas wydarzeniach, w różnych kontekstach napisano już wiele. Wydaje się, że historiografia jest nasycona zarówno obszernymi opracowaniami, jak i szeregiem prac przyczynkarskich. Znaczna ich część powstała przed laty i odzwierciedla ówczesny stan badań. Sądzimy, że na to co się wydarzyło 12 maja 1926 r. Należy spojrzeć jeszcze raz, z dzisiejszej perspektywy, nie zamykającej się jedynie na klasycznych przyczynach, przebiegu i konsekwencjach, uwarunkowaniach oraz reminiscencjach, choć i te przecież są nader istotne. Zapropionowane przez nasz obszary tematyczne, szeroki, panoramiczny, a jednocześnie wielowątkowy obszar badawczy powinien sprawić, że konferencja będzie sprzyjać prezentacji ustaleń, stanie się dobrą okazją do nieskrępowanej wymiany myśli i ocen. Pokłosiem konferencji będą publikacje naukowe. Żywimy nadzieję, że zawarte w nich artykuły, z jednej strony uporządkują dotychczasowy stan badań, z drugiej zaś będą zawierać nowe, oryginalne tropy i ustalenia naukowe.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Szczecin